

Sobášiť sa: Áno ? Nie ?

Marriage: Yes? No?

Autori príspevku: Anton Fabian - Martina Hockicková

Kľúčové slová: sobáš, manželstvo, konkubinát, deti, sviatosť manželstva.

Key words: wedding, marriage, living together, children, the sacrament of marriage.

Abstrakt

Príspevok pojednáva o dôvodoch, príčinách a dôsledkoch nezáujmu o manželstvo a uprednostňovanie neformálneho spolužitia (konkubinát, voľné zväzky, kohabitácia).

Vychádza zo štatistických údajov – čo vplýva na rozhodovanie sa pre manželstvo, krátkosť trvania konkubinátu, miera násilia na deťoch a partneroch a päť mýtov o postmodernom manželskom štýle. V druhej časti sa poukazuje na pozitívne aspekty manželstva - šťastie, zdravie, dĺžka života, úspech, bohatstvo. Tretia časť vysvetľuje manželstvo z pohľadu teologického – sviatosť.

Abstrakt

The article discuss about the reasons, causes and consequences of lack of interest in marriage and preference for informal living together (cohabitation, common-law marriage...). This paper is based on statistical data - what makes influence to the decision-making for marriage, living together for not very long time, the rate of violence against children and partners and five myths about marital postmodern style. The second part points to the positive aspects of marriage - happiness, health, longevity, success and wealth. The third part explains the theological view of marriage - the sacrament.

Úvod

Medzi metamorfózy rodiny v kontexte postmodernej spoločnosti patrí aj otázka jej vytvárania. V Európskej únii pribúda detí, ktoré sa narodia nezobášeným rodičom. Zatiaľ čo v roku 1990 podľa ročenky Európskeho štatistického úradu (Eurostat) ich bolo iba 17,4 %, v roku 2008 to už bolo viac ako 35% zo všetkých detí, ktoré prišli na svet. Narastajúci trend sa týka všetkých európskych krajín. V Čechách je to 36,3% a na Slovensku nad 30%.¹ Z toho vyplýva, že tretina spolubývajúcich mužov a žien nepovažujú za potrebné zosobášiť sa (ani civilne ani cirkevne) a tak vytvoriť rodinné zázemie pre partnerov a deti. Uprednostňujú voľné zväzky, konkubinát, kohabitáciu, nezáväznú spoločnosť pred formálnym manželským

¹ Porov. <http://mfdnes.newtonit.cz/default.asp?cache=425228> (11.09.2010).

zväzkom. Preto sme sa rozhodli skúmať v tomto príspevku dôvody, príčiny a dôsledky tohto javu.

1 Negatívne aspekty voľného spolužitia

1.1 Faktory vplývajúce na rozhodovanie sa pre sobáš

Na základe prieskumu v oblasti reprodukčného a matrimoniálneho správania sa mladých ľudí (vo veku od 17 do 35 rokov a tých, ktorí sú na manželskom – partnerskom trhu voľní), realizovaného v roku 2009, je možné konštatovať, že predstava, akceptovanie a dôvody ochoty mladých ľudí uzavrieť manželstvo sa rôznia. Takmer polovica respondentov uvádza ako vplyvný faktor na ich rozhodovanie sa o uzavretí manželstva svojich priateľov. Na základe vlastného presvedčenia by sa pre manželstvo rozhodla jedna pätina respondentov, 13% respondentov ovplyvňuje tradícia, 10% respondentov je ovplyvnená rodičmi, 7,5% módou a 1% by sa tak rozhodlo na základe náboženského presvedčenia.

Za zmienku stojí, že 66% respondentov bolo vo veku nad 21 rokov, kedy sa predpokladá vlastné rozhodovanie a zodpovednosť. Na základe uvedeného možno konštatovať, že na 67,5% respondentov pri svojom rozhodovaní v daných súvislostiach vplyva vonkajšie prostredie a na 21,5% vplyvajú vnútorné faktory – vlastné presvedčenie a náboženské presvedčenie. Pre legitímne manželstvo by sa nerozhodlo 7 respondentov z celkového počtu opýtaných.²

1.2 Význam sobáša - kvôli čomu?

V otázke, kedy mali respondenti posúdiť význam sobášneho listu, boli z ponúknutých možností uprednostnené tieto kategórie:

- 47% vzťahové hodnoty, ktoré posúvajú manželstvo do vyšších hodnôt, ako láska a spolupatričnosť (28,17%), vzťah má vyššiu morálnu hodnotu (18,86%)
- 19,20% morálna rovina – deti sú z legálneho manželstva
- 32,2% ekonomicko-praktická rovina, kde sa nachádzali odpovede ako ekonomická istota, praktická inštitúcia, manželstvo je stabilnejšie, väčšia istota, že ma manžel neopustí a pod.³

„Z uvedeného je možné usudzovať, že napriek tomu, že v prieskume bola prezentovaná vysoká tolerancia formy spolužitia dvoch osôb podľa vlastného rozhodnutia u seba aj u druhých, podvedome sa respondenti prikláňajú k výhodám a prínosom legitímneho manželstva, hlavne k názorom, že takéto manželstvo je stabilnejšie.“⁴ Iný prieskum deklaruje, že dôležitosť manželstva bola najviac preferovaná z dôvodu výchovy detí.⁵

Na otázku, či je potrebný sobáš (podľa výskumu, prevádzaného v roku 2006 s cieľovou skupinou 17-18 rokov) si takmer polovica (49,8%) myslí, že by to mal byť cirkevný sobáš, pretože civilný sobáš nie je postačujúci. Približne jednej sedmine postačuje civilný sobáš (15,4%), viac ako jedna štvrtina zastáva názor, že k spolužitiu nie je potrebný

² Porov. ŽILOVÁ, A.: Mladí ľudia a manželské spolužitie v manželstve so sobášnym listom. In: ŽILOVÁ, A. (edit.): *Manželstvo dnes*. Ružomberok : Verbum 2009, s. 15, 17.

³ Porov. ŽILOVÁ, A.: Mladí ľudia a manželské spolužitie v manželstve so sobášnym listom. In: ŽILOVÁ, A. (edit.): *Manželstvo dnes*. Ružomberok : Verbum 2009, s. 17-18.

⁴ ŽILOVÁ, A.: Mladí ľudia a manželské spolužitie v manželstve so sobášnym listom. In: ŽILOVÁ, A. (edit.): *Manželstvo dnes*. Ružomberok : Verbum 2009, s. 18.

⁵ Porov. LEŠKOVÁ, L.: Vzťah vysokoškôľákov k manželstvu a rodičovstvu (vybrané charakteristiky rodinného a reprodukčného správania). In: ŽILOVÁ, A. (edit.): *Manželstvo dnes*. Ružomberok : Verbum 2009, s. 57.

žiaden sobáš (26,4%). Na základe toho je možné konštatovať, že u daných mladých ľudí sa nachádza cit pre zákonitý manželstvo, avšak značná časť, ktorá tu predstavovala viac, ako jednu tretinu, vzájomné spolužitie nespája so zákonným manželstvom, alebo sa k otázke nevie vyjadriť (8,4%).⁶

1.3 Krátka trvácnosť konkubinátov

Konkubinát, alebo manželstvo na skúšku, či iné opisné pomenovania, ktoré označujú tento značne populárny spôsob života, ktorý by mal byť prospešný pre budúce manželstvo vykazuje presne opačné výsledky. Ako preukazujú štúdie, prevádzané po celom svete, tento spôsob života pred svadbou zvyšuje riziko neskoršieho rozvodu, a to o 40 až 85%, čo nie je zanedbateľné.⁷ Niektoré štúdie, ale nie všetky, zistili, že konkubinát, pri ktorom sa plánuje uzavrieť manželstvo nemá na následné manželstvo žiaden vplyv.⁸

Konkubináty sa rozpadávajú s oveľa väčšou pravdepodobnosťou ako manželstvá. V Británii sa trvácnosť konkubinátov uvádza v priemere na menej ako 2 roky. Viac ako 10 rokov tento spôsob života vydrží len 4%.⁹ K rozpadu do 5 rokov dochádza v Británii u 84% konkubinátov.¹⁰ Rodičia, ktorí sú nezosobášení, sa rozchádzajú 4 až 5 krát viac ako zosobášení.¹¹ Tiež narodené dieťa nie je zárukou trvanie týchto vzťahov, ako to plyní z daných výskumov v Británii, pretože do 5 rokov po narodení dieťaťa sa ich rozišlo 52%. Pre porovnanie páry, ktoré sa zosobášili až po narodení dieťaťa to bolo 25% a zosobášené páry 8%.¹²

1.4 Násilie na deťoch a medzi partnermi

Konkubinát zvyšuje riziko týrania a násilného správania sa voči deťom. Britská štúdia porovnávala násilnosť páchanú na deťoch pri zosobášených biologických rodičoch v porovnaní s iným stavom, ktorý vykazoval:

- 6 krát vyšší v manželských rodinách s jedným nevlastným rodičom,
- 14 krát vyšší, v rodinách, kde bola iba matka sama,
- 20 krát vyšší, pri rodičoch žijúcich v konkubináte,
- 20 krát vyšší, v rodinách, kde bol iba otec sám,
- 33 krát vyšší, pri matke žijúcej v konkubináte.¹³

Americká štúdia hovorí o riziku týrania v nerodičovskej rodine o 6-40 krát vyššom.¹⁴

⁶ Porov. ŠTEFAŇÁK, O.: Mládež vo vzťahu k hodnote manželstva (Na príklade Spišskej diecézy). In: ŽILOVÁ, A. (edit.): *Manželstvo dnes*. Ružomberok : Verbum 2009, s. 101-102.

⁷ Porov. BUMPASS, L.L. – SWEET, J.A.: Cohabitation, Marriage und Union Stability: Preliminary Findings from NSFH2 : 1995; Porov. KAHN, J.R. – LONDON, K.A.: Premarital sex and the risk of divorce. In: *Journal of Marriage and the Family*, roč. 53 (1991), s. 845–855; Porov. HASKEY, J.: *Population Trends* 1992.

⁸ Porov. TEACHMAN, J. – POLONKO, K.: Cohabitation and marital stability in the US. In: *Social Forces*, (1990), č. 69, s. 207-220.

⁹ Porov. ERMISCH, J. – FRANCESCONI, M.: *Cohabitation in Great Britain: not for long, but here to stay*. Colchester : University of Essex 1998; Porov. ERMISCH, J. – FRANCESCONI, M.: Cohabitation in Great Britain: not for long, but here to stay. In: *Journal of the Royal Statistical Society*, roč. 163 (2000), č. 2, s. 153-171.

¹⁰ Porov. KIERNAN, K – ESTAUGH, V.: *Cohabitation: Extra - marital childbearing and social policy*. London : Family Policy Studies Centre 1993.

¹¹ Porov. BOHEIM, R. - ERMISCH, J.: *Breaking up – financial surprises and partnership dissolution*. Paper presented at the Royal Economic Society Conference : Nottingham 1999. In:

<http://www.iser.essex.ac.uk/publications/working-papers/iser/1999-09.pdf> (26.07.2010); Porov. LINDGREN: Research centre on population. Helsinki : 1997. In: DITCH, J – BARNES, H – BRADSHAW, J. (edit.): *Developments in national family policies in 1996*. EC : University of York.

¹² Porov. KIERNAN, K.: Cohabitation in Western Europa. In: *Population Trends*, (1999), č. 96, s. 25-32.

¹³ Porov. WHEALAN, R.: *Broken homes and battered children; a study of the relationship between child abuse and family type*. Oxford : Family education trust 1993.

Aj samotní manželia sú viac chránení pred násilím v manželstve. Ako udáva národný prehľad rodín a domácností v USA, riziko násillia medzi partnermi je 4 krát väčšie u nezobášených ako u zosobášených.¹⁵

1.4 Mýty o postmanželskom štýle

Opisujú 5 mýtov o postmanželskej kultúre, ktorým ľudia, ako sa počas výskumu presvedčili, často veria:

1. rozvod je zvyčajne najlepšia odpoveď pre deti, keď sa manželstvo stane nešťastným
2. manželstvo je prevažne o deťoch; ak človek nechce mať deti, je jedno či žije v kohabitácii alebo manželstve alebo ostane sám
3. manželstvo je možno dobré pre mužov, ale je zlé pre ženy, poškodzuje ich zdravie a sebaúctu a obmedzuje príležitosti
4. propagovanie manželstva a manželského zväzku vystavujú ženy riziku násillia
5. manželstvo je výlučne súkromná záležitosť, vec v podstate medzi dvoma dospelými, do ktorej nikto z vonku, dokonca ani deti manželstva nemajú právo zasahovať.¹⁶

Tieto mýty sú žité medzi ľuďmi, no často si nedokážu pripustiť skutočnosť, ktorá je prekvapivo presne opačná.¹⁷

2 Pozitívne aspekty manželstva

2.1 Manželstvo je viac ako spolubývanie

Napriek antiinštitucionálnym manželským trendom v súčasnosti treba povedať, že manželské spoločenstvo nie je iba obyčajné spoločenstvo alebo jednoduché spolužitie. Nedá sa zamieňať s jednoduchým spolubývaním či spolužitím (ktoré patrí k integrite manželstva, ale nie je to esenciálny element). Zväzok, ktorý vzniká manželským súhlasom, je niečo viac vnútorné, intímne a hlbšie ako obyčajné fyzické spolužitie. Manželstvo je spoločenstvo medzi mužom a ženou, ktoré sa vzájomne spájajú do jedného spoločenstva života,¹⁸ ktoré Kristus povýšil na sviatosť. „Všetky doteraz publikované výskumy, predovšetkým však tie, ktoré prebehli v krajinách s nízkou sobášnosťou a vysokou rozvodovosťou, potvrdzujú, že manželstvo dáva:

- ☞ pre jednotlivcov – väčšiu životnú istotu;
- ☞ pre deti – lepšie perspektívy pre budúce uplatnenie sa v živote;
- ☞ pre spoločnosť – občanov, ktorí sú ochotní a schopní niesť zodpovednosť za svoje činy.“¹⁹

¹⁴ Porov. DALY, M – WILSON, M.: Child abuse and other risk of not living with both parents. In: *Ethology and sociobiology*, (1985), č. 6, s. 197-210; Dokonca i štúdia, ktorá spomína riziko zabitia dieťaťa do dvoch rokov života v nerodičovskej rodine. Porov. DALY, M – WILSON, M.: *The truth about Cinderella; a Darwinian view of parental love*. London : Weidenfeld & Nicholson 1998.

¹⁵ Tieto skutočnosti sú dokázateľné aj po vylúčení okolností vzdelania, rasy, veku a pohlavia. Porov. WAITE, L. – GALLAGHER, M.: *The case for marriage*. New York : Doubleday 2000.

¹⁶ Porov. WAITE, L. – GALLAGHER, M.: *The case for marriage*. New York : Doubleday 2000, s. 4-6.

¹⁷ Porov. WAITE, L. – GALLAGHER, M.: *The case for marriage*. New York : Doubleday 2000.

¹⁸ Porov. PEKARČÍK, M.: Problém sviatosti manželstva v právnom poriadku latinskej cirkvi. In: PEKARČÍK, M. (edit.): *Manželstvo ako inštitúcia*, s. 78.

¹⁹ Porov. PASTOR, K.: Hodnota manželstva z pohľadu demografa. In: LENCOVÁ, T. (edit.): *Priprava na manželstvo a rodičovstvo*, s. 35; Porov. *Význam manželstva*. In: <http://www.federaciaronin.sk/content/view/152/186/> (17.1.2008).

Vo svete sú rozličné štúdie, ktoré hovoria o prínosoch manželstva. Ľudia, ktorí žijú v manželstve sú šťastnejší, zdravší a žijú dlhšie, viac zarábajú, sú pracovitejší a viac nasporia. Nárast prínosov a zabezpečenia v manželstve je podľa štúdie Waite a Gallagher z veľkej časti zapríčinené záväzkom.

2.2 Šťastie a duševné zdravie

Štúdia prebiehajúca 10 rokov zistila u 14 000 dospelých v USA, že manželský stav bol jednou z najdôležitejších argumentov pre šťastie.²⁰ Daná skupina bola opätovne dotazovaná a 40% zadaných potvrdila, že v živote boli šťastní, oproti 15-22% opýtaných, ktorí žili oddelene, boli rozvedení, žijúcich v konkubinate, ovdovelých alebo slobodných. Podobne 7% zadaných uviedlo, že neboli príliš šťastní, oproti 13-27% ostatných nezadaných.²¹

Ďalšia štúdia, zameraná na duševnú pohodu, preukázala svojimi výsledkami skutočnosť, že uzavretím manželstva sa duševné zdravie podstatne a trvale zlepšilo. Naopak rozvod alebo rozchod boli príčinou výrazného zhoršenia duševnej pohody.²² Podobne to bolo pri zistení alkoholizmu a depresii.²³

2.3 Zdravie a dĺžka života

Manželstvo má pozitívny vplyv na zdravie - potvrdili to výskumy, ktoré došli k záverom, že zadaní ľudia majú menšiu pravdepodobnosť k dlhodobým chorobám.²⁴ Manželstvo ako faktor predlžujúci život - štúdia, do ktorej sa zapojilo 6000 rodín a ktorá zohľadňovala rôzne sociálno-ekonomické premenné (rasa, vzdelanie, bydlisko, deti a príjem) a dopracovala sa tiež k zaujímavým výsledkom. Vydatá žena vo veku 48 rokov má 8% pravdepodobnosť, že zomrie pred 65 rokom svojho života, pričom u rozvedených žien je toto percento 18. U mužov je vo veku 48 rokov pravdepodobnosť 12%, že zomrie skôr ako dovŕši vek 65 a u rozvedených mužov je to až 35%.

Značný rozdiel bol tiež medzi zosobášenými a nezosobášenými, ale nebol rozdiel medzi ľuďmi, ktorí žili sami a tými, ktorí sami nežili.²⁵

Jedným z dôvodov zlepšenia zdravia a duševnej pohody v manželstve je spoločenská podpora.²⁶ Toto zlepšenie je evidentné hlavne u mužov, pretože u slobodných je vyššia pravdepodobnosť k rizikovejšiemu správaniu ako je fajčenie a alkohol. V manželstve dochádza k redukcii tohto správania ako u mužov, tak aj u žien.²⁷

²⁰ Porov. DAVIS, J.A.: New Money, an old man/lady, and two's company. In: *Social indicators research*, roč. 15 (1984), č. 4, s. 319-350.

²¹ Porov. WAITE, L. – GALLAGHER, M.: *The case for marriage*. New York : Doubleday 2000, s. 67.

²² Porov. MARKS, N. – LAMBERT, J.: Material status continuity and change among young and midlife adults: longitudinal effects n psychological well-being. In: *Journal of Family Issues*, roč. 19 (1998), č. 6, s. 652-686.

²³ Porov. HORWITZ, A. – WHITE, H. – HOWELL- WHITE, S.: Becoming married and mental health: a longitudinal study of a cohort of young adults. In: *Journal of Marriage and the Family*, roč. 58 (1996), č. 4, s. 895-907.

²⁴ Porov. MURPHY, M. – GLASER, K. – GRUNDY, E.: Marital status and long term illness in Great Britain. In: *Journal of Marriage and Family*, roč. 59 (1997), č. 1, s. 156-164.

²⁵ Porov. LILLARD, L.A. – WAITE, L.J.: Till Death Do Us Part: Marital Disruption and Mortality. In: *American Journal of*, roč. 100 (1995), s. 1131-1156.

²⁶ Porov. ROSS, C. – MIROWSKY, J. – GOLDSTEEN, K.: The impact of the family on health; Decade in review. In: *Journal of Marriage and the Family*, roč. 52 (1990), s. 1059-1079; Porov. KIECOLT-GLASER, J.K. – MALARKEY, W.B., CHEE, M. – NEWTON, T. – CACIPPO, J.T. – MAO, H.Y. – GLASER, R.: Negative behavior during marital conflict is associated with immunological down-regulation. In: *Psychosomatic Medicine*, roč. 55 (1993), č. 5, s. 395-409.

²⁷ Porov. BACHMAN, J.G. et. al.: *Smoking, drinking and drug use in young adulthood*. Mahwah : Erlbaum 1997.

2.4 Pracovný úspech a bohatstvo

Aj pracovný úspech je jedným z pozitívnych ukazovateľov. Ženatí muži, v porovnaní s neženatými, dostávajú 10-40% prémie k platu.²⁸ Tento fenomén je obvyklý takmer vo všetkých vyspelých krajinách.²⁹ Nárast platu v závislosti od vysokoškolského vzdelania je v USA v priemere 30%. Nárast začína v roku pred svadbou a v priebehu manželstva má svoje pokračovanie. Avšak rozvodom sa stráca.³⁰

Zosobášené páry sú tiež šporovlivejšie. V USA mali zosobášené páry vo svojich päťdesiatych a šesťdesiatych rokoch približne dvojnásobok majetku, ktorý pripadal na osobu v porovnaní s osobami, ktoré mali iný status (rozvedení, ovdovelí a iní nezosobášení).³¹

3 Teologické aspekty manželstva

3.1. Manželstvo ako sviatosť

Z toho, čo bolo doposiaľ povedané vyplýva, že jediným primeraným a pevným priestorom pre dôstojnosť ľudského spolužitia je manželstvo chápané ako sviatosť. Nielen, čo sa týka zodpovednosti voči druhému, ale aj z hľadiska sociálneho, vzhľadom na budúcnosť detí, ktoré z neho pochádzajú. Ľudskej dôstojnosti zodpovedá to, keď sa človek v manželstve odovzdáva celý a nevyhradzuje si ani čiastočku, neráta s jeho revíziou ani zrušením. Ľudský život nie je experiment. Nie je to nájomná zmluva, ale odovzdania môjho „ja“ tvojmu „ja.“ Odovzdanie človeka človeku sa môže primerane ľudskej podstate urobiť len formou lásky, ktorá je úplná a neponecháva si rezervy.

Manželstvo nie je len čisto privátnou vecou, ale má aj verejný, spoločenský charakter. Od neho závisí základná forma spoločenského usporiadania.

Tam, kde sa dvaja ľudia oddávajú jeden druhému a spoločne darujú život deťom, zasiahnu do posvätných vecí, do tajomstva ľudského bytia, ktoré presahuje čiru kompetenciu človeka. Tam už prestáva každý patriť iba sebe a preberá na seba Božie tajomstvo. Preto spolužitie muža a ženy sa stáva vecou náboženstva, posvätnosti, zodpovednosti pred Bohom.³² Vyžaduje si mať zodpovednosť pred Bohom - a práve vo sviatosti dostáva toto svoje vlastné zakotvenie a odôvodnenie. Spoločnosť sa bude zdravo rozvíjať vtedy, ak sa bude na rodinu pozeráť ako na správne usporiadanú a Bohom požehnanú formu spojenia pohlavnosti muža a ženy.

Sviatosti vždy pracujú s dotykom (vkladanie rúk alebo pomazanie). Cirkevní otcovia hovoria, že vo sviatosti sa nás dotýka ruka historického Ježiša a sprostredkuje nám jeho uzdravujúcu lásku. Výstižne o tom píše Anzelm Grün: „V manželstve je nežný dotyk manželov, vrcholiaci pri fyzickom zjednotení, sprostredkovaním lásky Boha. To vypovedá o dôstojnosti manželskej lásky. Dogmatická teológia vníma sexualitu omnoho pozitívnejšie, než je tomu v morálnej teológii, ktorá je ovplyvnená nepriateľskými tendenciami voči telu. Telesná láska manželov je miestom, na ktorom smú najintenzívnejšie zakúšať Boha.“³³

²⁸ Porov. WAITE, L. – GALLAGHER, M.: *The case for marriage*. New York : Doubleday 2000, s. 99-100.

²⁹ Porov. SCHOENI, R.: Marital status and earnings in developed countries. In: *Journal of population economics*, roč. 8 (1995), s. 351-359.

³⁰ Porov. DANIEL, K.: The marriage Premium. In: TOMMASI, M. – IERULLI, K. (edit.): *The new economics of human behaviour*. Cambridge : CUP 1995, s. 113-125.

³¹ Porov. LUPTON, J. - SMITH, J.P.: Marriage, Assets, and Savings. In: *RAND*, (1999).

³² Porov. RATZINGER, J.: *Boh a svet. Viera a život dnes*. Trnava : SSV 2002, s. 344.

³³ Porov. GRÜN, A.: *Manželstvo, sviatosť pre spoločný život*. Prešov : VMV 2004, s. 16.

3.2 Skúsenostná ilustrácia - mne ide o teba

Ruth Stadfort Pealová v knihe „Dobrodružstvo byť manželkou“ uvádza dialóg matky a devätnásťročnej dcéry. Dcéra plánuje na budúci rok bývať sama, odíde od rodičov, lebo chce bývať s jedným mužom. Nevie však, či aj ďalší rok bude bývať s ním, lebo sa jej to zdá dosť nudné, založiť si manželstvo a viazať sa iba na jedného človeka. A vydať sa je riskantné, nevie sa, či to vyjde.

Mama odpovedá dcére: „Ešte nikdy v živote som nebola taká bezmocná, ako v tejto chvíli. Čo ti mám na taký názor povedať? Ako ti vysvetliť, čo je láska? Čo som ja prežila s tvojim otcom až do dnešného dňa? Vieš, dcéra moja, nie väzba jedného muža na jednu ženu obmedzuje človeka. To, čo obmedzuje a kazí šťastie človeka, sú také názory, ako máš ty teraz! Lebo ide o postoj, ktorý sa volá: mne ide predovšetkým o mňa. Keď tebe, dcéra moja, ide iba o teba samú a o tvoje šťastie, vtedy naozaj potrebuješ každý rok druhého muža. Ak človek má na zreteli šťastie druhého, tam väzba neprekáža! Až ti pôjde o šťastie druhého človeka, vtedy mužov nebudeš striedať. Dospelosť znamená prijať na seba zodpovednosť za šťastie druhého. Skutočné manželstvo, skutočný zväzok aj intímny vzniká tam, kde sa dosiahne tento stupeň zrelosti. Takýmto spôsobom sa preklenie aj priepasť samoty, ktorá je najhorším zlom pre človeka.“

Mama, pokračujúc vo vysvetľovaní, dcére hovorí: „Pamätáš sa? Pred rokom sme boli na dovolenke a ty si chodila každý deň na pláž. Hoci si chodila každý deň na tú istú plochu, nikdy ti nepripadala tá istá. Keď sme už mali odísť v septembri domov, a bolo už aj chladné počasie, vtedy si hovorila: Až teraz začínam obdivovať more! Či totiž bolo pekne slnečno, alebo bolo zachmúrené počasie, či bolo daždivo alebo veterno, vždy sa dalo vyjsť na pláž a obdivovať more i všetko, čo bolo na brehu.“

Niečo podobné som prežila s tvojím otcom. Nezáleží na tom, či je slnečno či veterno, či má dobrú náladu, či je usmievavý, či je smutný, či mu je ťažko, či je chorý alebo zdravý, vždy je čo obdivovať na druhom, ak ho máme radi. Človek potrebuje veľa času, aby zistil, aké poklady skrýva more hlboko pod vodou. Rovnako potrebuje veľa času, aby zistil, aké poklady skrýva druhý vo svojom srdci. Ak toho muža má žena rada, potrebuje veľa času, aby zistila aké poklady v sebe skrýva. Ak ho každý rok vymení za druhého, nič neobjaví. Ak muž má rád ženu, potrebuje veľa času, aby zistil, aké poklady ona skrýva vo svojom srdci. Keď každý rok strieda jednu za druhú, nič neobjaví.

Vždy je možné cítiť sa v manželstve naozaj doma. Ak toho druhého dáme na prvé miesto pred všetkými ostatnými ľuďmi, a sme schopní starať sa o jeho šťastie, o jeho radosť a nielen o vlastnú.³⁴

Záver

Úvahy na tému: sobášit' sa: áno ? nie? sú na mieste tam, kde sa mladý človek zodpovedne rozhoduje pre budúcnosť. Nie sú na mieste tam, kde človek kalkuluje, spochybňuje Boží poriadok stvorenstva, ospravedlňuje svoju lenivosť a pohodlie a vymýšľa krátkodobé alternatívne formy spolužitia. Napriek všetkým znakom krízy ostane manželstvo darom pre ľudí a správnu formou vydareného života.

³⁴ Porov. LANE, M.: Briefe an meine Tochter. In: *Das Beste aus Reader's Digest*, január 1977, s. 42; Porov. PEALE, S. R.: Ist Ihre Ehe mottensicher ? In: *Das Beste aus Reader's Digest*, júl 1973, s. 110.

Literatúra

- BACHMAN, J.G. et. al.: *Smoking, drinking and drug use in young adulthood*. Mahwah : Erlbaum 1997.
- BOHEIM, R. - ERMISCH, J.: *Breaking up – financial surprises and partnership dissolution*. Paper presented at the Royal Economic Society Conference : Nottingham 1999. In: <http://www.iser.essex.ac.uk/publications/working-papers/iser/1999-09.pdf> (26.07.2010).
- BUMPASS, L.L. – SWEET, J.A.: *Cohabitation, Marriage und Union Stability: Preliminary Findings from NSFH2* : 1995.
- DALY, M – WILSON, M.: *Child abuse and other risk of not living with both parents*. In: *Ethology and sociobiology*, (1985), č. 6.
- DALY, M – WILSON, M.: *The truth about Cinderella; a Darwinian view of parental leve*. London : Weidenfeld & Nicholson 1998.
- DANIEL, K.: *The marriage Premium*. In: TOMMASI, M. – IERULLI, K. (edit.): *The new economics of human behaviour*. Cambridge : CUP 1995.
- DAVIS, J.A.: *New Money, and old man/lady, and two's company*. In: *Social indicators research*, roč. 15 (1984), č. 4.
- ERMISCH, J. – FRANCESCONI, M.: *Cohabitation in Great Britain: not for long, but here to stay*. Colchester : University fo Essex 1998.
- ERMISCH, J. – FRANCESCONI, M.: *Cohabitation in Great Britain: not for long, but here to stay*. In: *Journal of the Royal Statistical Society*, roč. 163 (2000), č. 2.
- GRÜN, A.: *Manželstvo, sviatosť pre spoločný život*. Prešov : VMV 2004.
- HASKEY, J.: *Population Trends* 1992.
- HORWITZ, A. – WHITE, H. – HOWELL- WHITE, S.: *Becoming married and mental health: a longitudinal study of a cohort of young adults*. In: *Journal of Marriage and the Family*, roč. 58 (1996), č. 4.
<http://mfdnes.newtonit.cz/default.asp?cache=425228> (11.09.2010).
- KAHN, J.R. – LONDON, K.A.: *Premarital sex and the risk of divorce*. In: *Journal of Marriage and the Family*, roč. 53 (1991).
- KIECOLT-GLASER, J.K. – MALARKEY, W.B., CHEE, M. – NEWTON, T. – CACIPPO, J.T. – MAO, H.Y. – GLASER, R.: *Negative behavior during marital conflict is associated with immunological down-regulation*. In: *Psychosomatic Medicine*, roč. 55 (1993), č. 5.
- KIERNAN, K – ESTAUGH, V.: *Cohabitation: Extra - marital childbearing and social policy*. London : Family Policy Studies Centre 1993.
- KIERNAN, K.: *Cohabitation in Western Europa*. In: *Population Trends*, (1999), č. 96.
- LANE, M.: *Briefe an meine Tochter*. In: *Das Beste aus Reader's Digest*, január 1977.
- LEŠKOVÁ, L.: *Vzťah vysokoškolákov k manželstvu a rodičovstvu (vybrané charakteristiky rodinného a reprodukčného správania)*. In: ŽILOVÁ, A. (edit.): *Manželstvo dnes*. Ružomberok : Verbum 2009.
- LILLARD, L.A. – WAITE, L.J.: *Till Death Do Us Part: Marital Disruption and Mortality*. In: *American Journal of*, roč. 100 (1995).
- LINDGREN: *Research centre on population*. Helsinki : 1997. In: DITCH, J – BARNES, H – BRADSHAW, J. (edit.): *Developments in national family policies in 1996*. EC : University of York.
- LUPTON, J. - SMITH, J.P.: *Marriage, Assets, and Savings*. In: *RAND*, (1999).
- MARKS, N. – LAMBERT, J.: *Material status continuity and change among young and midlife adults: longitudinal effects n psychological well-being*. In: *Journal of Family Issues*, roč. 19 (1998), č. 6.

MURPHY, M. – GLASER, K. – GRUNDY, E.: Marital status and long term illness in Great Britain. In: *Journal of Marriage and Family*, roč. 59 (1997), č. 1.

PASTOR, K.: Hodnota manželstva z pohľadu demografa. In: LENCZOVÁ, T. (edit.): *Príprava na manželstvo a rodičovstvo*, s. 35; Porov. *Význam manželstva*. In: <http://www.federaciaronin.sk/content/view/152/186/> (17.1.2008).

PEALE, S. R.: Ist Ihre Ehe mottensicher ? In: *Das Beste aus Reader's Digest*, júl 1973.

PEKARČÍK, M.: Problém sviatostnosti manželstva v právnom poriadku latinskej cirkvi. In: PEKARČÍK, M. (edit.): *Manželstvo ako inštitúcia*.

RATZINGER, J.: *Boh a svet. Viera a život dnes*. Trnava : SSV 2002.

ROSS, C. – MIROWSKY, J. – GOLDSTEEN, K.: The impact of the family on health; Decade in reviw. In: *Journal of Marriage and the Family*, roč. 52 (1990).

SCHOENI, R.: Marital status and earnings in developed countries. In: *Journal of population economics*, roč. 8 (1995).

ŠTEFAŇÁK, O.: Mládež vo vzťahu k hodnote manželstva (Na príklade Spišskej diecézy). In: TEACHMAN, J. – POLONKO, K.: Cohabitation and marital stability in the US. In: *Social Forces*, (1990), č. 69.

WAITE, L. – GALLAGHER, M.: *The case for marriage*. New York : Doubleday 2000.

WHEALAN, R.: *Broken homes and battered children; a study of the relationship between child abuse and family type*. Oxford : Family education trust 1993.

ŽILOVÁ, A.: Mladí ľudia a manželské spolužitie v manželstve so sobášnym listom. In: ŽILOVÁ, A. (edit.): *Manželstvo dnes*. Ružomberok : Verbum 2009.

prof. JCDr. ThDr. Anton Fabian, CSc.

Mgr. Martina Hockicková

Katolícka univerzita v Ružomberku

Teologická fakulta

Hlavná 89, 041 21 Košice

fabian.anton@rimkat.sk

m.hockickova@hotmail.com